

การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
Needs Assessment of Ethical Leadership Development of School Administrators
Under Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 2

จารุณี จันทวงศ์¹

เอกลักษณ์ เพียสา² และ พรเทพ เสถียรนพเก้า³

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร^{1,2,3}

Jarunee Chantawong¹

Akkaluck Pheasa² and Pornthep Steannoppakao³

Sakon Nakhon Rajabhat University^{1,2,3}

Corresponding Author, Email: Jarunee.ch66@snru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 338 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยด้านสภาพที่เป็นจริงมีค่าความเที่ยงตรงระหว่าง 0.60-1.00 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.54-0.93 ค่าความเชื่อมั่น 0.98 ส่วนด้านสภาพที่ควรจะเป็นมีค่าความเที่ยงตรงระหว่าง 0.60-1.00 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.35-0.95 ค่าความเชื่อมั่น 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพที่เป็นจริงของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนสภาพที่ควรจะเป็นของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด
2. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมมีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น เท่ากับ 0.0435 เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ

* ได้รับบทความ: 10 มีนาคม 2568; แก้ไขบทความ: 20 เมษายน 2568; ตอรับตีพิมพ์: 11 กันยายน 2568

โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ความเป็นพลเมืองดี ความรับผิดชอบ และความไว้วางใจ

3. แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียน มี 3 ด้าน ได้แก่ ความเป็นพลเมืองดี ความรับผิดชอบ และความไว้วางใจ โดยแต่ละด้านมี 1 วัตถุประสงค์หลัก 3 ผลลัพธ์หลัก และ 3 แนวทางการพัฒนา

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น; ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม; ความเป็นพลเมืองดี; ความรับผิดชอบ; ความไว้วางใจ

Abstract

This research aimed to study the assessment of needs in developing ethical leadership of school administrators under Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 2. The sample group used in the research was 338 school administrators and teachers under Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 2 in the academic year 2024, which were obtained by multi-stage sampling. The research instrument was a 5-level rating scale questionnaire. The actual condition had a reliability between 0.60-1.00, a discrimination power between 0.54-0.93, and a reliability of 0.98. The condition that should be had a reliability between 0.60-1.00, a discrimination power between 0.35-0.95, and a reliability of 0.98. The statistics used in the research were frequency, percentage, mean, standard deviation, confirmatory factor analysis, and the priority index of needs (PNI_{modified}).

The results of the research found that:

1. The Reality of Ethical Leadership of School Administrators It was found that the overall level was very high. When considering each component, the overall level is very high and the condition that should be the ethical leadership of school administrators. In the overall level, it is the highest

2. Needs Assessment ethical leadership development of administrators under Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 2, it was found that there was a need for the development of ethical leadership of school administrators as a whole,

which was 0.0435 when considered in descending order (PNImodified), namely good citizenship, responsibility, and trust.

3 . The guidelines for developing ethical leadership of school administrators consist of 3 aspects: good citizenship, responsibility and trust.

Keywords: Needs Assessment; Ethical Leadership; Justice; Honest; Responsibility

บทนำ

การศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และพัฒนาชาติ ถือเป็นเครื่องมือหลักในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงอันรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 การศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญต่อการสร้างความได้เปรียบเชิงการแข่งขันในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่มีพลวัต ประเทศต่าง ๆ จึงทุ่มเทในการพัฒนาการศึกษาเพื่อเสริมสร้างศักยภาพของพลเมืองให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับประเทศ ภูมิภาค และระดับโลก สำหรับประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาและการพัฒนาศักยภาพของคนไทยให้มีทักษะ ความรู้ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ ภายใต้แรงกดดันจากกระแสโลกาภิวัตน์และปัญหาวิกฤติภายในประเทศ ทั้งนี้เพื่อให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดี สังคมไทยเป็นสังคมคุณธรรม และประเทศสามารถก้าวข้ามกับดักรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศพัฒนาแล้ว (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 : 1)

ในบริบทปัจจุบัน ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการองค์กรในยุคการแข่งขัน ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องพัฒนาทักษะภาวะผู้นำให้มีประสิทธิภาพ สามารถกำหนดวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลและนำพาบุคลากรทำงานร่วมกันอย่างเต็มใจ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร (อุษา บัวหลวง, 2565 : 12) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างแรงบันดาลใจและกระตุ้นให้ครูจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ นักเรียนบรรลุตามวิสัยทัศน์และเป้าหมายของโรงเรียน หากผู้บริหารมีความรู้ ความสามารถ และมีคุณธรรมจริยธรรมสูง ย่อมได้รับความศรัทธาจากครูและชุมชน ซึ่งจะนำไปสู่ความร่วมมือในการทำงาน และส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพของครูและนักเรียน (สุรัตน์ ไชยชมภู, 2557 : 1)

สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2, 2566 : 1) ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัด โดยมุ่งวิเคราะห์องค์ประกอบ สภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ และ

ความต้องการจำเป็น เพื่อพัฒนาแนวทางในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่มีคุณภาพ อีกทั้งยังสามารถใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
2. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
3. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวนทั้งสิ้น 3,246 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2, 2566 : 1)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 2 ปีการศึกษา 2567 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การเปิดตารางของ Krejcie and Morgan (1970, p. 608 อ้างถึงใน วาโร เฟ็งสวัสต์, 2551 : 191) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 345 คน จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 128 คน และครู จำนวน 217 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multi-stage sampling)

เครื่องมือวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนประยุกต์ตามแนวคิดของ Likert (Likert Five's Rating Scale) และบุญชม ศรีสะอาด (2556 : 70-71) โดยด้านสภาพที่เป็นจริงมีค่าความเที่ยงตรงระหว่าง 0.60-1.00 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.54-0.93 ค่าความเชื่อมั่น 0.98 ส่วนด้านสภาพที่ควรจะเป็นมีค่าความเที่ยงตรงระหว่าง 0.60-1.00 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.35-0.95 ค่าความเชื่อมั่น 0.98 2) แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางพัฒนา

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์หาความถี่ และร้อยละ
2. วิเคราะห์ระดับสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่ควรจะเป็นของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียน โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. วิเคราะห์ค่าดัชนีการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{modified})

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัยสามารถสรุปประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ของผู้บริหารโรงเรียน	สภาพที่เป็นจริง (D)			สภาพที่ควรจะเป็น (I)		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ความยุติธรรม	4.06	0.40	มาก	4.60	0.26	มากที่สุด
2. ความซื่อสัตย์	4.00	0.33	มาก	4.52	0.25	มากที่สุด
3. ความไว้วางใจ	3.97	0.35	มาก	4.50	0.31	มาก
4. ความรับผิดชอบ	3.98	0.39	มาก	4.53	0.34	มากที่สุด
5. ความน่าเคารพนับถือ	4.01	0.39	มาก	4.53	0.35	มากที่สุด
6. ความเป็นพลเมืองดี	3.96	0.44	มาก	4.61	0.25	มากที่สุด
ภาพรวม	4.36	0.25	มาก	4.55	0.20	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 สภาพที่เป็นจริงของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.36$, S.D. = 0.25) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความยุติธรรม ($\bar{x} = 4.06$, S.D. = 0.40) และองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความเป็นพลเมืองดี ($\bar{x} = 3.96$, S.D. = 0.44)

สภาพที่ควรจะเป็นของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.55$, S.D. = 0.20) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความเป็นพลเมืองดี ($\bar{x} = 4.61$, S.D. = 0.25) และองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความไว้วางใจ ($\bar{x} = 4.50$, S.D. = 0.31)

3. ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 มีรายละเอียด ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ของผู้บริหารโรงเรียน	ค่าเฉลี่ยสภาพ ที่เป็นจริง (D)	ค่าเฉลี่ยสภาพ ที่ควรจะเป็น (I)	PNI _{modified}	ลำดับ ความสำคัญ
1. ความยุติธรรม	4.06	4.60	0.1330	4
2. ความซื่อสัตย์	4.00	4.52	0.1300	5
3. ความไว้วางใจ	3.97	4.50	0.1335	3
4. ความรับผิดชอบ	3.98	4.53	0.1381	2
5. ความน่าเคารพนับถือ	4.01	4.53	0.1296	6
6. ความเป็นพลเมืองดี	3.96	4.61	0.1641	1
รวม	4.36	4.55	0.0435	

จากตารางที่ 3 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยภาพรวมมีค่าดัชนีการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{modified} = 0.0435) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากค่ามากไปน้อย ได้แก่ ความเป็นพลเมืองดี (PNI_{modified} = 0.1641) ความรับผิดชอบ (PNI_{modified} = 0.1381) ความไว้วางใจ (PNI_{modified} = 0.1335) ความยุติธรรม (PNI_{modified} = 0.1330) ความซื่อสัตย์ (PNI_{modified} = 0.1300) และความน่าเคารพนับถือ (PNI_{modified} = 0.1296) ตามลำดับ

4. ผลการศึกษาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ด้านที่นำไปหาแนวทางพัฒนามี 3 ด้าน ได้แก่ ความเป็นพลเมืองดี ความรับผิดชอบ และความไว้วางใจ โดยมี 3 วัตถุประสงค์หลัก 9 ผลลัพธ์หลัก 27 แนวทางการพัฒนา ซึ่งรายละเอียด ดังนี้

4.1 แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียน ด้านความเป็นพลเมืองดี ที่ประกอบด้วย 1 วัตถุประสงค์หลัก 3 ผลลัพธ์หลัก 3 แนวทางการพัฒนา โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.80, S.D. = 0.20) และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.82, S.D. = 0.23)

4.2 แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียน ความรับผิดชอบ ประกอบด้วย 1 วัตถุประสงค์หลัก 3 ผลลัพธ์หลัก 3 แนวทางการพัฒนา โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.75$, S.D. = 0.38) และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.62$, S.D. = 0.38)

4.3 แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียน ความไว้วางใจ ประกอบด้วย 1 วัตถุประสงค์หลัก 3 ผลลัพธ์หลัก 3 แนวทางการพัฒนา โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.82$, S.D. = 0.20) และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.60$, S.D. = 0.24)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งได้จากการสังเคราะห์เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ความยุติธรรม ความซื่อสัตย์ ความไว้วางใจ ความรับผิดชอบ ความน่าเคารพนับถือ และความเป็นพลเมืองดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าองค์ประกอบเหล่านี้ได้สะท้อนภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนได้ดีที่สุด ทำให้ทราบถึงคุณลักษณะของความเป็นผู้นำที่มีคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติงาน ดังเช่นการบริหารงานด้วยความยุติธรรม ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ เปิดเผย ตรวจสอบได้ การสร้างความไว้วางใจ ดูแลเอาใจใส่และปฏิบัติต่อบุคลากรอย่างเท่าเทียม การรับผิดชอบต่อหน้าที่ด้วยความมุ่งมั่น เสียสละเพื่อส่วนรวม การเคารพสิทธิและความคิดเห็นของบุคลากร ตลอดจนการเป็นพลเมืองดีที่บริหารงานถูกต้องตามระเบียบ ซึ่งสอดคล้องกับ วิภาวดี อินทร์ด้วง (2561 : 610) กล่าวว่า ความยุติธรรม เป็นพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกถึงความเที่ยงธรรม เป็นกลาง มีกระบวนการไม่มีความลำเอียง หรือไม่มุ่งแต่ผลประโยชน์ให้กับตนเอง ไม่เอารัดเอาเปรียบต่อผู้อื่น และการเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยกระบวนการที่ถูกต้อง และมีคุณธรรมจริยธรรม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รณชัย ปิ่นใจ (2564); คณาวุฒิ กังวาลเนาวรัตน์ (2564); กมลชนก ราชสง (2565); นพรัตน์ อิศระณรงค์ พันธุ์ (2565); สุทวารรณ สอนแก้ว (2565); สุนันทา ขยันขาย (2565); สุรัชย์ จิตรเพียรคำ (2565); เอกชัย ลวดคำ (2565); อธิเนศ อนุภักดิ์ (2566) และ วุฒิเกียรติ เขาวชอบ (2566) ซึ่งได้ศึกษาพบว่าภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ประกอบด้วย ความยุติธรรม ความซื่อสัตย์ ความไว้วางใจ ความรับผิดชอบ ความน่าเคารพนับถือ และความเป็นพลเมืองดี

2. ผลการศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 เป็นดังนี้

2.1 ผลการศึกษาสภาพที่เป็นจริงในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายองค์ประกอบพบว่า อยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ความยุติธรรม ความน่าเคารพนับถือ ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ ความไว้วางใจ และความเป็นพลเมืองดี ตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในปัจจุบันผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 มีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้อาจเพราะผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ให้ความสำคัญกับหลักจริยธรรมในการบริหารจัดการ เน้นความโปร่งใส ความเป็นธรรม และความซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ วัฒนธรรมองค์กร และนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาก็อาจส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งการอบรมและพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารก็อาจเป็นปัจจัยสำคัญอีกปัจจัยหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมให้มีจริยธรรมในการบริหารโรงเรียนในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ รัชนิวรรณ สุวรรณชัยรบ (2566 : 13) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเป็นกลาง เที่ยงธรรม รักษาความสัตย์สุจริต ไม่ลำเอียง ปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเสมอภาค เท่าเทียมกันปราศจากอคติ มีเหตุผล ยึดความถูกต้อง เคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบแบบแผน ประเพณีและบทบาทหน้าที่ ตลอดจนกล้ายืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง สอดคล้องกับ อีริเนต ออนุภัทร์ (2566 : 40) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม เป็นสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องตระหนักในการกิจ ความรับผิดชอบ เอาใจใส่อย่างใกล้ชิดต่อความต้องการที่แตกต่างของผู้ตามแต่ละคน นอกจากนั้นผู้นำควรมีการกระทำและมีค่านิยมทางศีลธรรมเห็นแก่ประโยชน์ของผู้อื่นมากกว่าตนเองมีการดูแลเอาใจใส่ มีความเห็นอกเห็นใจและมีการช่วยเหลือสนับสนุนผู้ตาม เมื่อผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้นำที่มีจริยธรรมแล้วย่อมได้รับความไว้วางใจ เชื่อมั่น ศรัทธาจากผู้ตามทำงานเต็มความสามารถ ให้บรรลุวัตถุประสงค์

2.2 ผลการศึกษาสภาพที่ควรจะเป็นในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายองค์ประกอบพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ความยุติธรรม ความเป็นพลเมืองดี ความรับผิดชอบ ความน่าเคารพนับถือ ความซื่อสัตย์สุจริต และความไว้วางใจ ตามลำดับ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นถึงความคาดหวังต่อการมีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน มีความคาดหวังสูงต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการเป็นผู้นำที่มีจริยธรรมและเป็นแบบอย่างที่ดี นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงของสังคม และนโยบายทางการศึกษาในปัจจุบันยังส่งเสริมให้เกิดมาตรฐานจริยธรรมที่เข้มงวดขึ้น ทำให้ความเป็นพลเมืองดี ความรับผิดชอบ และคุณธรรมด้านอื่น ๆ เป็นสิ่งที่ได้รับการให้ความสำคัญมากขึ้น อีกทั้งการบริหารที่มีจริยธรรมสามารถส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาและความเชื่อมั่นของสังคมที่มีต่อสถานศึกษา ซึ่งเป็นเหตุผลที่ทำให้ระดับความคาดหวังอยู่ในระดับสูงสุดทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับ ปัทมวรรณ โชติกลาง

(2566 : 25) กล่าวถึง ความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรมต่อบุคคล ซึ่งบุคคลที่เป็นผู้นำสามารถตัดสินใจ และมีแนวทางในการปฏิบัติที่คำนึงถึงคุณค่าทางจริยธรรม ศีลธรรมอันดีงามมีการปฏิบัติเชิงจริยธรรม ที่เข้มแข็ง เพื่อก่อให้เกิดคุณภาพของงานที่สมบูรณ์ และต้องเป็นผู้นำตัวอย่างในการปฏิบัติเชิงจริยธรรม ทำสิ่งที่ถูกต้อง และมีความซื่อสัตย์ ไว้วางใจ เชื่อถือได้ เป็นคนดี เป็นผู้ฟังที่ดีเคารพและรับฟังผู้อื่น สามารถ จูงใจให้ผู้อื่นคล้อยตามได้ นึกถึงผลประโยชน์ส่วนรวม และได้รับความร่วมมือ สนับสนุนช่วยเหลือ ในการ พัฒนาอย่างเต็มที่จนก่อให้เกิดประสิทธิผลในองค์กร ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษา จึงจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำ เชิงจริยธรรมที่สามารถกระตุ้น จูงใจ เป็นแบบอย่างให้บุคคลอื่นเชื่อถือ และนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายที่ มีร่วมกัน ในท้ายที่สุดจะนำมาซึ่งการยกระดับจริยธรรมต่อความประพฤติของทั้งผู้นำและผู้ตามส่งผลให้ เกิดการยอมรับ นับถือและพึ่งพาซึ่งกันและกัน และยังสอดคล้องกับ ภัชลา เตชะสุชิตกุล (2566 : 35) กล่าวถึงความสำคัญของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมว่า สำหรับผู้บริหารนั้นเป็นผู้นำที่พึงปฏิบัติ เป็นแบบอย่าง ด้านศีลธรรม เป็นผู้สร้างแรงจูงใจ ให้มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อทีมงาน และนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายที่สำเร็จ

3. ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า ภาพรวมมีค่าดัชนีการจัดลำดับ ความสำคัญของความต้องการจำเป็นเท่ากับ 0.0435 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ความเป็นพลเมืองดี ($PNI_{modified} = 0.1641$) รองลงมา คือ ความรับผิดชอบ ($PNI_{modified} = 0.1381$) และความไว้วางใจ ($PNI_{modified} = 0.1335$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารที่มีความเป็นพลเมืองดีมักตระหนัก ถึงบทบาทและหน้าที่ของตนในการพัฒนาการศึกษาและสังคม มีความรับผิดชอบในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา ดูแลความเป็นอยู่ของครูและนักเรียน และบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การเปิดโอกาส ให้ครู นักเรียน และผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการบริหารและตัดสินใจ ทำให้เกิดความเชื่อมั่นและ ความร่วมมือภายในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ กมลชนก ราชสง (256 : 11) กล่าวว่า ความเป็นพลเมืองดี เป็นพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกถึงพฤติกรรมในด้านความประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้องตาม กฎระเบียบในการบริหารงานราชการในตำแหน่งของผู้บริหารสถานศึกษา และถูกต้องตามครรลองคลอง ธรรมของสังคมไทยด้วย ประกอบกับ รัชนิวรรณ สุวรรณชัยรบ (2566 : 43-44) กล่าวว่า ความสำคัญของ ความรับผิดชอบ ความรับผิดชอบเป็นสิ่งเกื้อหนุนให้บุคคลปฏิบัติงานสอดคล้องกับกฎหมาย คุณธรรม จริยธรรม และหลักเกณฑ์ของสังคมโดยไม่มีการบังคับจากผู้อื่น คนที่มีความรับผิดชอบ จะไม่นำความ เสื่อมเสียและสร้างความเสียหายแก่ตนเองและสังคม จะทำให้เกิดความก้าวหน้าสงบสุขต่อตนเองและสังคม และยังสอดคล้องกับรณชัย ปินใจ (2564 : 6) กล่าวว่า ความไว้วางใจ เป็นการแสดงออกทางพฤติกรรม ของผู้บริหารสถานศึกษาในการสำนึกต่อบทบาทหน้าที่ปฏิบัติงานด้วยความทุ่มเท พึ่งพาอาศัยกัน มีความโปร่งใสเท่าเทียมกัน ผู้ประพฤติปฏิบัติคำนึงถึงค่านิยม ความเชื่อ และจริยธรรมที่เป็นที่ยอมรับของ สังคม มีการประเมินตนเองอยู่เสมอ มีปฏิสัมพันธ์และการติดต่อสื่อสารที่ดีต่อผู้อื่น ตระหนักถึงผลประโยชน์

ของผู้อื่น อีกทั้งยังมีบุคลิกลักษณะที่แสดงออกถึงความจริงใจ มั่นคงทางอารมณ์ สามารถแก้ไขปัญหาและตัดสินใจได้ดี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ประกอบด้วย พบว่า มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ความยุติธรรม ความซื่อสัตย์ ความไว้วางใจ ความรับผิดชอบ ความน่าเคารพนับถือ และความเป็นพลเมืองดี ซึ่งหน่วยงานต้นสังกัดและผู้บริหารโรงเรียนสามารถนำไปเป็นกรอบในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ความเป็นพลเมืองดี ความรับผิดชอบ และความไว้วางใจ ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนนำผลการวิจัยนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียน เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์การที่เน้นการทำงานให้มีความสามารถในการพัฒนาตนเองและพัฒนาองค์การเพื่อก้าวสู่ความสำเร็จ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 จากผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียน ด้านที่มีความต้องการจำเป็น 3 อันดับแรก ได้แก่ ความเป็นพลเมืองดี ความรับผิดชอบ และความไว้วางใจ ดังนั้นควรศึกษาและพัฒนา โดยนำแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้ในการทำวิจัย เพื่อให้ได้รูปแบบการฝึกอบรมพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนให้มีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนด้วยวิธีวิจัยต่าง ๆ เช่น การศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ การศึกษาสมการโครงสร้างเชิงเส้นตรง การพัฒนากลยุทธ์ การศึกษาตัวบ่งชี้ เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่มีความเหมาะสมกับบริบทในแต่ละพื้นที่ต่อไป

องค์ความรู้ใหม่

องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียน 6 ด้าน ประกอบด้วย

1. ความยุติธรรม (Fairness) ได้แก่ 1) การปฏิบัติต่อครู นักเรียน และบุคลากรทุกคนอย่างเท่าเทียม ไม่มีอคติหรือเลือกปฏิบัติ 2) การตัดสินใจมีความโปร่งใสและยึดหลักข้อเท็จจริง
 2. ความซื่อสัตย์ (Integrity) ได้แก่ 1) การทำงานตรงไปตรงมา และไม่กระทำการใดที่ขัดต่อหลักคุณธรรม 2) ยึดมั่นในความถูกต้องทั้งด้านวิชาการและการบริหาร
 3. ความไว้วางใจ (Trustworthiness) ได้แก่ 1) การสร้างความเชื่อถือให้กับบุคลากรผู้ปกครอง และนักเรียน 2) สามารถพึ่งพาได้ และรักษาสัญญาหรือคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้
 4. ความรับผิดชอบ (Responsibility) ได้แก่ 1) การยอมรับผลลัพธ์จากการตัดสินใจของตน 2) การจัดการปัญหาและความท้าทายด้วยความรอบคอบและมีความรับผิดชอบต่อสังคมโรงเรียน
 5. ความน่าเคารพนับถือ (Respectability / Respect) ได้แก่ 1) การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ให้เกียรติและเคารพบุคลากรทุกระดับ 2) การแสดงออกถึงคุณธรรม ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความเคารพและเชื่อฟัง
 6. ความเป็นพลเมืองดี (Good Citizenship) ได้แก่ 1) การส่งเสริมคุณธรรมในโรงเรียนและชุมชน 2) การปฏิบัติตนและตัดสินใจเพื่อประโยชน์สาธารณะ และสนับสนุนการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข
- ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียน 6 ด้าน

เอกสารอ้างอิง

- กมลชนก ราชสง. (2565). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- คณาวุฒิ กังวานเนาวรัตน์. (2564). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ธีรเนศ อนุภักดิ์. (2566). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในเครือข่ายเมืองสตูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปัทมวรรณ โชติกลาง. (2566). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารกับคุณภาพชีวิตในการทำงานของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ภัลลภา เตชะสุจิตกุล. (2566). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- รณชัย ปินใจ. (2564). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยพะเยา.
- รัชนิวรรณ สุวรรณชัยรบ. (2566). ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดสกลนคร. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2551). วิธีวิทยาการวิจัย. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วิภาวดี อินทร์ด้วง. (2561). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

- วุฒิเกียรติ เชาวชอบ. (2566). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อธรรมาภิบาลในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2. (2566). รายงานการดำเนินการตามมาตรการส่งเสริมคุณธรรมและความโปร่งใสภายในหน่วยงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2. <https://web2.sakon2.go.th/elementor-11780>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.
- สุทวารณ สอนแก้ว. (2565). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- สุนันทา ขยันขาย. (2565). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารการศึกษา อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ของสถานศึกษาในสังกัดสถานศึกษาอาชีวศึกษาในจังหวัดพะเยา. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยพะเยา.
- สุรัช จิตรเพียรคำ. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาการศึกษาเอกชน จังหวัดนครราชสีมา. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- สุรัตน์ ไชยชมภู. (2557). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมในการบริหารสถานศึกษา. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, 8(2), 1-15.
- อุษา บัวหลวง. (2565). การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนศูนย์เครือข่ายการศึกษา ตำบลโป สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยพะเยา.
- เอกชัย ลวดคำ. (2565). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.